

szlave és nem szlave népek fejlödéstörténeti rokonságára. Ezért maradt a tollában az a *szintézis*, amelyre fentebb céloztunk, s amelynek a megírására így most már hosszú ideig várunk kell.

Különösen élete utolsó felében nagyon magányos, illetöleg magára maradt, a szakmai vitapartnerektöl távol élö ember volt. Nehéz volna itt most felvetni a kérdést, hogy miért történt ez így. Azt is késöbb, kellö történeti távlatból kell majd megvizsgálni, miért értékelték többre külföldön — és miért szigetelödött el hazája szakmai köreiben. Itt most — tragikus halálának első döbenetében — lehajtott fövel adózunk emlékének és munkásságának, annak a munkásságnak, amelyből közvetve vagy közvetlenül mindnyáján oly sokat tanultunk.

Sziklay László

Kovács Endre

(1918—1976)

Pályáját a negyvenes évek elején kezdte, a debreceni zsidó gimnáziumban. Hamarosan a munkaszolgálatosok kényszerpályájára állította a háború, három évig, Szamosörmeztöl Mauthausenig. A három éves menetelés, a vagon—barakk világ csak megerösítette szándékában, hogy minden erejével az emberi értelmet és szépséget szolgálja.

Harmincéves korára már legendák öveztek tanári működését. Tanítványainak meggyözdösödésévé vált, hogy az a személyes ismeretség, amelybe a Tanár úrral és rajta keresztül kedves halhatatlanjaival kerültek, értelmetlenül tesz minden mást e meghitt társaságon kívül. És Kovács tanár úr ilyennek maradt meg mindvégig: fölötte az értelmetlennek tetszö emberi dolgoknak, pozícióknak, pénznek, nyugalomnak. Hinni kellett eszméit, hinni kellett téveszméit, megküzdenni izlésével, izlésficamaival.

Szuggesztív tanár volt, szuggesztív ember. Ismerni öt érintetlenül nem lehetett. Életének 58 évéböl 35-öt tanított. Gimnáziumokban, óvónöképzökben, kávéházakban, koncerttermekben. Rendkívüli hatásának egyik oka talán éppen a teljességre való törekvése volt, nem ismert határokat sem az irodalom és a többi művészet, sem a művészet és az élet között. S talán éppen azért volt kiváló tanár, mert nem érte be a tanári tevékenységgel. A *Világirodalmi Lexikon* egyik legtöbbet író, legsokoldalúbb munkatársa, akit elméleti—módszertani kérdések éppúgy érdekelték, mint irodalom- és művészettörténetiek. Önálló elméleti—módszertani kézikönyvet is írt, és mindezt hasznosítva készítette el és nyerte meg — nem sokkal a halála előtt — az új gimnáziumi reform tanterv tankönyvpályázatát.

Most kezdünk eljutni odáig, hogy felismerjük: milyen életbevágó egész kultúránk és szükkebb tudományágunk szempontjából is az irodalomoktatás reformja. S ezzel együttjár, hogy ismét értékelnünk tudjuk: mit jelent az, hogy valaki kiváló tanár. Talán ezért is érezzük úgy, hogy most e nagy veszteség elhanyagolt kötelességeinkre figyelmeztet.

Veres András

Kurcz Ágnes

(1937—1976)

Fiatalon halt meg, fiatalon írta be nevét az irodalom és a tudomány történetébe, mint klaszszika filológus, magyar irodalomtörténész és műfordító. 1961-ben szerzett magyar—latin szakos tanári oklevelet a budapesti Tudományegyetemen, 1962-ben bölcsészdoktori szigorlatot tett *summa cum laude* eredménnyel középs- és újlatin filológiából. Disszertációjának tárgya a XIII—XIV. századi magyar okleveles gyakorlat és az Anjou-kori történetírás néhány stílusproblémája volt. Eredményeinek egy része nyomtatásban is megjelent (*Antik Tanulmányok*, 1961.; *ITK* 1964.), legfontosabb megállapításai pedig beleépültek az akadémiai Irodalomtörténeti Kézikönyv I. kötetébe.

Ösztöndíjjal végzett bécsi és párizsi tanulmányútjáról hazatérve a tudományos közelet számos területén dolgozott: egy ideig a Magyarországi Latinság Szótárának gyűjtömunkálataiban vett részt, utöbb az Országos Széchényi Könyvtár tudományos munkatársává nevezték ki. Cikkeket írt a *Világirodalmi Lexikon* és a *Világirodalmi Kislexikon* kötetéibe, medikusjelöltek számára pedig latin nyelvi jegyzetet állított össze (1965). Tevékeny munkásságot fejtett ki megalakulása (1970) óta az MTA Középkori Munkabizottságában és legutöbb előadást tartott az MTA Ökortudományi Kutatócsoport által összehívott középkori lexikológiai ülészakon *Fortuna, humanitas, gloria. Zur Topologie ritterlicher Kulturwerte* címmel (1975).

Távolinak látszó témákkal indult (már egyetemista éveit alatti) tudományos munkássága. Érdeklödési köre épp úgy átfogta a középkori latinitás filológiai problémáit (*Arenga und Narratio ungarischer Urkunden des 13. Jahrhunderts*, *MIÖG* 1962.), mint a magyar irodalom egyik legrokonszenvesebb, antik műveltségű költöjének stílusművészetét (*A szóhangulat*